

تحلیل محتوای کتاب ناوبری نجومی پایه یک ودو بر اساس مدل آموزشی والدروف

حسین علی تقی پور^۱

چکیده

هر نظام آموزشی در تلاش است تا از طریق طراحی و تدوین برنامه های درسی مشخص، انواع مختلف دانش و مهارت‌ها را به دانش اموخته گان انتقال داده و آنها را برای بر عهده گرفتن نقش‌ها و مسئولیت‌هایشان در زندگی واقعی آماده سازد. ضرورت های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی عصر حاضر موضوع تربیت شهروندی را به یکی از مهمترین زمینه‌های تصمیم و عمل در نظام آموزشی تبدیل کرده است. تربیت شهروندان مسؤول و آگاه یکی از محوری ترین و بنیادی ترین رسالت‌های نظام‌های آموزشی در کشورهای مختلف است. هر کشوری در قالب آموزش رسمی و غیر رسمی، وظیفه آماده کردن شهروندان را برای ورود به زندگی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد که این کار در قالب آموزش مستقیم شهروندی از طریق گنجاندن عنوان درسی به همین نام یا در قالب آموزش دروس مختلف انجام می پذیرد. جامعه آماری این پژوهش محتوای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بیان شده است. در این تحقق به جهت موضوع مورد بررسی که به شیوه تحلیل محتوا صورت می گیرد از روش سرشماری جهت تعیین حجم نمونه استفاده شده است؛ ابزار گرد اوری چک لیست می‌باشد. در پاسخ به سوالات پژوهش، نتایج حاصل از بررسی محتوای کتاب ناوبری نجومی یک ودو به ترتیب در کتاب ناوبری نجومی یک با (۲۳٪) بیشترین به مولفه ارزیابی و کمترین آن به محتوای آموزشی با (۱۳٪) در کتاب ناوبری نجومی دو با (۱۸٪) بیشترین به مؤلفه نقش مربی و کمترین آن به محتوای آموزشی، محیط یادگیری و ارزیابی (۱۶٪) توجه براساس مدل آموزشی والدروف شده است.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، ناوبری نجومی، یادگیری، ارزشیابی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۲/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۰۵/۲۱

۱- دانشیار مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس (taghipoor95@yahoo.com)

مقدمه

مهم‌ترین هدف نظام تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی و تدارک زمینه‌های تربیت کامل است. نظام آموزشی که از دیرباز به صورت مختلف از جمله مکتب خانه شکل گرفت درصدد یک نوع کوشش تربیتی بود تا تمام استعدادهای افراد در زمینه‌های گوناگون به شکل موزون و هماهنگ شکوفا کند. با ترقی جوامع و پیشرفت تکنولوژی از جمله تکنولوژی آموزشی؛ نظام آموزشی برای ثمر بخشیدن کوشش‌های تربیتی خود نیز تلاش می‌کند از نظام کهنه و قدیمی بیرون آمده و از تکنولوژی و تکنیک‌های آموزشی جدید در امر آموزش استفاده کند. به هر حال با وجود گسترش رسانه‌های جمعی و وسایل ارتباطی هنوز جایگزینی بهتر از دانشگاه در امر آموزش یافت نشده است. ضمن اینکه نظام آموزشی هم بودن امکانات آموزشی مناسب کارایی لازم را نخواهد داشت. مطالعات نشانگر آن بوده است که نظام آموزشی بهترین نقش یاری دهنده‌ی فراگیران از نظر پیشرفت تحصیلی بوده است. مؤسسات آموزشی به نحو فزاینده‌ای در پی یافتن شیوه‌هایی هستند که بتوانند رشد همه‌جانبه‌ی فراگیران را در خلال این همه سال که آنان در مؤسسات آموزشی می‌گذرانند، فراهم کند (احمدزاده، ۱۳۸۸).

برای تحقق این امر؛ یکی از مهم‌ترین و رایج‌ترین منابع تحقق یادگیری موثر و پایدار در کشورمان کتاب‌های آموزشی هستند. چرا که علیرغم پیشرفت تکنولوژی آموزشی تاثیر شگرف و بسزایی که کتاب‌های آموزشی در تعمیق و ثبات یادگیری دارند را نمی‌توان انکار کرد. یکی از مهم‌ترین کتاب‌های آموزشی علوم دریایی، کتاب ناوبری نجومی است؛ که بخشی از امور مربوط به عملکرد نیرو در دریا به حساب می‌آید. ناوبری از اصول اولی و پایه فعل و انفعالات دریا از علوم پایه محسوب می‌شود. که قدمت آن به پیدایش انسان‌ها بر می‌گردد که این خود بیانگر درجه اهمیت علوم دریایی است (حکیم زاده، ۱۳۸۹). لذا تحلیل محتوا یکی از مباحث مهم و کاربردی است که پژوهشگران با استفاده از این روش، به واری داده‌های خود می‌پردازند. روش تحلیل محتوا کمی است و در مباحث علوم مختلف کاربرد زیادی دارد. از این طریق می‌توان به تحلیل گفتار، نوشتار، از قبیل مقالات، کتاب‌ها، سخنرانی‌ها، فیلم، تصاویر، حرکات، نحوه‌ی ادای کلمات، تکرار کلمات، لحن به کار رفته در کلام پرداخت. تحلیل محتوا به محقق کمک می‌کند تا لایه‌های پنهان و زیرین پدیده‌های مرتبط با موضوع پژوهش را بدست آورده، به اهدافی که پژوهش در راستای آن انجام می‌گیرد، نزدیک شود (حکیم زاده، ۱۳۸۶). جهانی شدن فرآیند رو به گسترشی است که تمامی عرصه‌ها را در نوردیده و تمامی کشورهای جهان را به طریقی درگیر کرده است و جهان را دهکده‌ای نموده که در آن وظیفه مرزها حداقل تعیین قلمرو کشورهاست و همه چیز در دنیای بین‌الملل و جوامع در حال انتقال است. از این رو جهانی شدن برنامه‌های درسی در صدد تدارک فرصت‌های رشد و توسعه شخصی و حرفه‌ای همه فراگیران و دانشجویان حاضر در صحنه جهانی و بر اساس نگرستن به تمام افراد در سطح جهان به عنوان شهروند جهانی است، در آموزش جهانی نیز برنامه درسی نمی‌تواند محدود به مرزهای ملی باشد و باید به فراگیران و دانشجویان کمک کند تا راه‌هایی را که از طریق آنها می‌توانند زندگی خود و دیگر انسان‌ها را در سراسر جهان غنی سازند کشف و به آنها عمل کنند (کدیور، ۱۳۸۴). تحولات جهانی از جمله گسترش روز افزون دامنه‌ی ارتباطات به یاری پیشرفت‌های علمی و فناوریانه سبب به هم پیوستگی و در هم تنیدگی مسائل جهانی شده است این وضعیت جدید اقتضات و الزاماتی را در همه حوزه‌های تأثیر گذار زندگی انسان و در ابعاد فردی و اجتماعی به دنبال داشته و آموزش به شکل عام و حوزه‌ی برنامه‌های درسی به شکل خاص نیز از این امر بر کنارنموده‌اند. در این زمینه می‌توان گفت که نهاد اجتماعی آموزش چون سایر نهادها در خلأ عمل نمی‌کند و نه تنها جزیی از کل به حساب می‌آید بلکه در معادلات بین‌المللی نیز جزیی از کل نظام جهانی به شمار می‌رود و بالطبع با سایر جریان‌های اجتماعی در کنش متقابل است (علاقبند، ۱۳۸۰). اهداف نهایی نظام آموزشی را می‌توان تحقق دو هدف کلی: پرورش شخصیت انسان و رفع نیازهای اجتماعی خلاصه نمود و از آن جا که آموزش مهم‌ترین رکن برنامه‌ریزی جامعه و مهم‌ترین عنصر در توسعه انسانی است، باید بتواند افرادی مناسب تربیت کند، در واقع زمانی جامعه و نظام آموزشی در نیل به آرمان‌ها و اهداف

خود موفق خواهند بود که بتوانند شهروندی آگاه، مسئول و خلاق تربیت کنند، این امر میسر نیست مگر از طریق آموزش بهینه افراد جامعه و ارتقای فرهنگ جامعه (قائدی، ۱۳۸۵). هر نظام آموزشی در تلاش است تا از طریق طراحی و تدوین برنامه های درسی مشخص، انواع مختلف دانش و مهارت ها را به فراگیران انتقال داده و آن ها را برای بر عهده گرفتن نقش ها و مسئولیت هایشان در زندگی واقعی آماده سازد. آموزش افراد جامعه باید به افراد کمک کند تا شناخت شفاف و درستی از نقش خود در سطح ملی و جامعه جهانی کسب و درک کنند (باطنی، ۱۳۸۴). اکنون نقدهای زیادی بر وضعیت فعلی آموزش وارد است. مهمترین نقد این است که کارایی محصولات آموزش و پرورش از نظم داخلی فاقد اعتبار است. فراگیران در میزان جامعه پذیری و تربیت شهروندی در وضعیتی مناسبی نیستند. با توجه به اینکه هر جامعه ای با عنایت به زمینه های فرهنگی و ارزشی خود به شهروندان خاص با خصوصیات ویژه ای نیاز دارد و این امر ضامن بقا و تداوم حیات اجتماعی و میزان توسعه و پیشرفت کشور می شود بنابراین، باید برنامه ریزی آموزشی حساب شده ای را برای تمام اقشار جامعه به طور وسیع در نظر گرفت تا بتوان آن را از رسمی ترین نظام آموزشی کشور یعنی آموزش آغاز کرد. شواهد زیادی دال بر این مطلب وجود دارد که فراگیران و دانشجویان به مدرسه و دانشگاه می روند بدون آنکه دانش، مهارت و ارزش هایی را بیاموزند که پایه و اساس مسئولیت پذیری در قبال جامعه و زیبنده یک شهروند خوب در آینده باشد. اگر آموزش را سرمایه گذاری برای آینده در نظر بگیریم. آموزش افراد جامعه سرمایه گذاری برای آینده مورد نظر کشور در تمامی ابعاد است. زمانی می توان از حقوق شهروندی صحبت کرد که مفهوم آن را با تمام وجوه و مشخصات آن شناساند و بارور کرد. نمی توانیم از فرزندان انتظار داشته باشیم تا بدون آمادگی قبلی ناگهان تبدیل به فردی متعهد و مسئول شوند. (تصدیقی، ۱۳۶۷).

کتاب ناوبری نجومی به دنبال تقویت صلاحیت های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی فراگیران و در یک کلام تربیت پرسنل خوب و آگاه نسبت به حقوق و تکالیف نقش خود در جامعه هستند. هدف از تدریس این دروس، جامعه پذیر کردن فراگیران، آموزش ارزش ها و هنجارهای اجتماعی و آموزش حقوق و وظایف شهروندی، زمینه و بستر مناسب برای تربیت شهروند خوب، برقراری نظم و امنیت در جامعه، افزایش مشارکت مدنی افراد، رعایت حقوق شهروندان و ارتقاء فضیلت جامعه شهری فراهم می شود و علاوه بر آن فراگیران ضمن بالا بردن سطح فرهنگ و رعایت حقوق شهروندی، شخصیت ممتازی نیز برای خود فراهم آورده و برای ایفای مسئولیت شهروندی آنها را یاری می نماید (آدمزاد، ۱۳۸۵). بر این اساس سوال های بسیار متعددی در این زمینه وجود دارد که هنوز پاسخ علمی و مناسبی در مورد آنها ارائه نشده است و بر همین دلایل این پژوهش درصدد برآمد به تا چه میزان در محتوا (متن) کتاب ناوبری نجومی پایه دو بر اساس مدل آموزشی والدروف تأکید شده است؟ اقدام کند که بتواند تا حدی تصویر حقیقی از کم و کیف وضعیت موجود به دست دهد و بینش های لازم را برای برنامه ریزان و دست اندرکاران طراحی برنامه های درسی جهت تدوین برنامه های درسی و پوشش دادن حیطه ها و برنامه های درسی معقول فراهم آورد. ضرورت های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی عصر حاضر موضوع تربیت شهروندی^۱ را به یکی از مهمترین زمینه های تصمیم و عمل در نظام آموزش تبدیل کرده است. تربیت شهروندان مسؤول و آگاه یکی از محوری ترین و بنیادی ترین رسالت های نظام های آموزشی در کشورهای مختلف است. هر کشوری در قالب آموزش رسمی و غیر رسمی، وظیفه آماده کردن شهروندان را برای ورود به زندگی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد که این کار در قالب آموزش مستقیم شهروندی از طریق گنجانیدن عنوان درسی به همین نام یا در قالب آموزش دروس مختلف انجام می پذیرد. امروزه جامعه نیازمند حضور انسان هایی آگاه، مسؤول، مشارکت جو، حساس به مسائل جامعه و علاقمند به تعامل و گفتگو است. لذا باید تعلیم و تربیت رسمی جامعه نیز مطابق با چنین نیازمندی هایی، اهداف، روش ها و محتوای خود را مورد بررسی و تجدید نظر قرار دهد (احمدی، ۱۳۸۲).

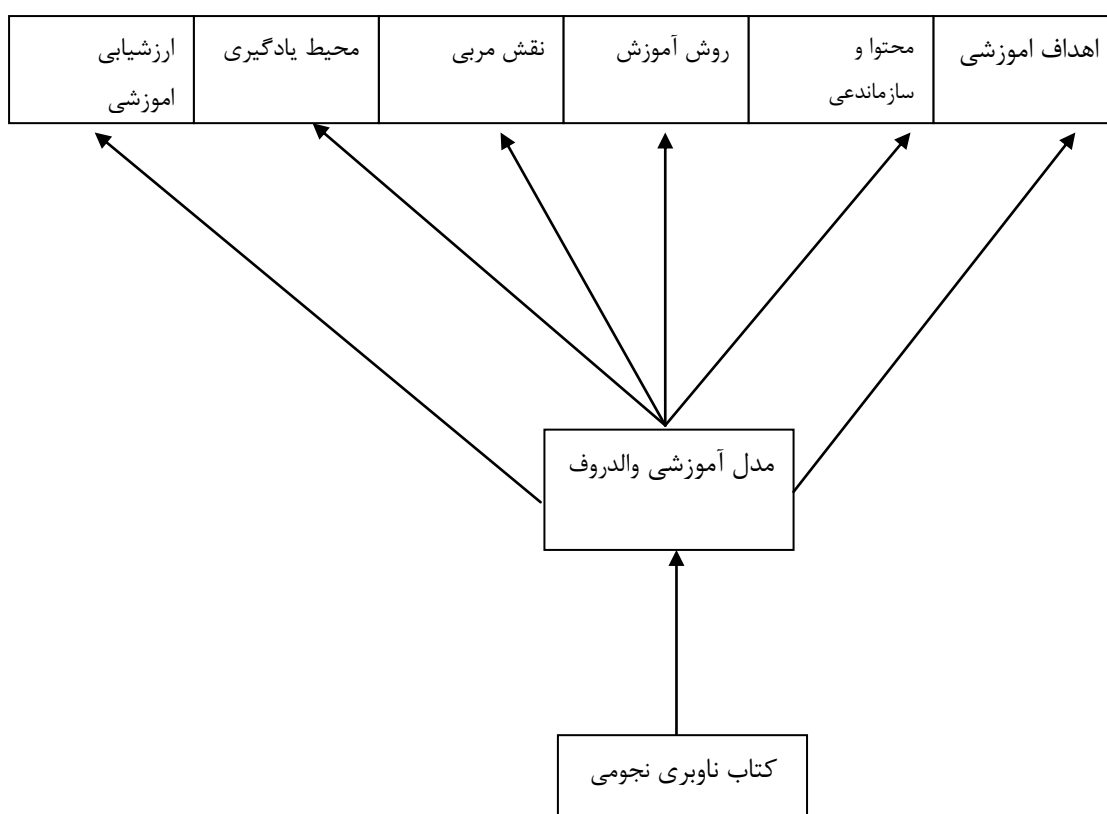
آموزش از ارکان اصلی رشد شخصیت و تحکیم هویت نظام ارزشی، ملی و انسانی هر جامعه ای محسوب می شود. ربیت و آموزش در هر نهاد اجتماعی منجر به اجتماعی شدن در ابعاد مختلف می گردد. فرایند آموزش افراد در قالب مهارت‌های زندگی انسانی و جمعی به صورت برنامه ریزی آشکار و پنهان در نهادهای آموزشی مورد واکاوی و مطالعه قرار می گیرد. آموزش شهروندی و شناخت ابعاد و اصول شهروندمداری، و کارکنان ماهر، امروزه نقش مهمی در تقویت روح جمعی و وجدان جمعی جامعه می تواند داشته باشد، ویژگی‌های افراد بخش جدایی ناپذیر از الگوهای زندگی جمعی است که حکومت‌ها و دولت‌ها در قالب نهادهای اجتماعی و سازمان‌های ذیربط موظف به بسط تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی آن می‌باشند؛ این ویژگی‌ها از همان دوران کودکی و سنین آغازین، تعلیم و تربیت داده می‌شود (فیوضات، ۱۳۹۱). آموزش شهروند سازمانی و پرسنل ماهر عبارت است از فرایند انتقال دانش‌ها، ارزش‌ها و نگرش‌های لازم برای مشارکت و ثبات سیاسی جامعه از یک نسل به نسل دیگر، این انتقال شامل موارد مختلفی نظیر: آگاهی از تاریخ و ساختار نهادهای سیاسی، احساس وفاداری به ملت، نگرش مثبت نسبت به اقتدار سیاسی، باور به ارزش‌های بنیادی، علاقه به مشارکت سیاسی و کسب مهارت‌های لازم برای فهم سیاست‌های عمومی و نظارت بر آنها می شود. بدین ترتیب، هدف اساسی آموزش شهروند حرفه‌ای در هر جامعه‌ای، انتقال مجموعه‌ای از دانش‌ها، ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های رفتاری ضروری برای دوام و رفاه آن جامعه، به نسل جوان است. لذا آموزش شهروندی حرفه‌ای به دنبال جلب حمایت جوانان از فرهنگ مدنی جامعه است که این امر از طریق فرایندهای آموزشی (تدریس، کتب و...) تحقق می‌یابد (حسن مرادی، ۱۳۸۸). بی تردید یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین وظایف نظام آموزشی، تربیت شهروندان آگاه، متعهد، فعال، خلاق و جامع نگر است. افرادی که بتوانند خود را با ارزش‌ها، آداب و رسوم جامعه محلی، ملی و جهانی سازگار نمایند. محقق در صدد پاسخ دادن به سئوالات زیر می‌باشد:

تا چه میزان در محتوا (متن) کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر اساس مدل آموزشی والدروف تأکید شده است؟

تا چه میزان در محتوا (متن) کتاب ناوبری نجومی پایه دو بر اساس مدل آموزشی والدروف تأکید شده است؟

اجتماعی کردن صحیح فراگیران و آموزش مهارت‌های لازم به آنان همواره یکی از اهداف عالی نظام تعلیم و تربیت به شمار می‌آید، بنابراین مطالعه دقیق، برنامه‌ریزی اولیه، هدف‌گذاری صحیح و تلاش مستمر برای آموزش و تقویت آن ضروری است. از این رو نظام آموزشی وظیفه دارد تا نسل جدید را برای جامعه امروز آماده کند. این مهم در سطح آموزش عمومی، شامل مهارت‌های اولیه زندگی و جنبه‌های حرفه‌ای آن است تا افرادی که می‌خواهند در جامعه زندگی کنند را با اصول، قواعد، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماع آشنا کند و شهروندان خوبی تحویل جامعه دهد (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۸).

پژوهش حاضر با استفاده از مدل مفهومی ارائه شده بدنبال تحلیل محتوای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر اساس مولفه‌های مدل آموزشی است که در نمودار زیر ارائه شده است.

شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش

روش تحقیق

بررسی حاضر از نظر هدف یک پژوهش کاربردی و به لحاظ روش گردآوری اطلاعات، توصیفی است. این نوع تحقیق به منظور شناخت بیشتر و مطالعه شرایط موجود در برنامه‌ریزی‌های کلان برنامه ریزی درسی کاربرد فراوانی دارد. محقق قصد دارد تا از تحلیل محتوا و با استفاده از این شیوه مطالعه تحلیل محتوای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر اساس مدل آموزشی والدروف مورد بررسی قرار دهد تا ضمن پاسخگویی به سوالات پژوهشی، برای طراحی الگویی اثر گذار در تدوین کتب درسی در آینده، مورد استفاده قرار گیرد. جامعه آماری این پژوهش محتوای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر اساس مدل آموزشی والدروف در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ است که توسط دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، تألیف و چاپ شده است. در این تحقیق به جهت موضوع مورد بررسی که به شیوه تحلیل محتوا صورت می‌گیرد از روش سرشماری جهت تعیین حجم نمونه استفاده شده است. نمونه‌ی مورد بررسی شامل دو کتاب است. نمونه‌گیری به روش سرشماری، هدفمند و در جهت سوالات تحقیق است و کتاب مطالعات اجتماعی از این جهت مورد توجه قرار گرفت که توقع طرح مسائل روز جهانی در آن وجود دارد. به منظور مشخص نمودن روایی پرسشنامه در اختیار کارشناسان دانشگاهی قرار گرفت. این اساتید پس از بررسی، نکات و راهکارهای ارشادی و اصلاحی خود را ارائه نمودند. پس از جمع بندی نظرات آن‌ها، مؤلفه‌ها و فهرست نهایی در قالب چک لیست نهایی تدوین شد. برای تعیین پایایی ابزار تحقیق از روش باز آزمایی (آزمون آزمون مجدد) استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

در پاسخ به سوال پژوهش، تا چه میزان در محتوا (متن و تصاویر) کتاب ناوبری نجومی پایه یک بر اساس شیوه آموزشی والدروف تأکید شده است؟

جدول (۱) میزان توجه به شیوه آموزشی والدروف در متن کتاب ناوبری نجومی پایه یک

بخش های مورد تحلیل	فراوانی	درصد
اهداف آموزشی	۸۰	٪۲۹
محتوا آموزشی	۶۷	٪۱۳
روش آموزشی	۸۷	٪۱۶
محیط یادگیری	۹۵	٪۱۹
نقش مربی	۹۴	٪۱۶
ارزشیابی	۱۲۱	٪۲۳
جمع	۵۵۴	٪۱۰۰

نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که در بررسی اهداف آموزشی متن کتاب ناوبری نجومی پایه یک بر اساس مدل آموزشی والدروف، بیشترین فراوانی ۱۲۱ و ٪۲۳ درصد مربوط به مؤلفه ارزشیابی همچنین کمترین ۶۷ و ٪۱۳ نیز به مؤلفه محتوای آموزشی با ۶۷ فراوانی و ٪۱۳ را به خود اختصاص داده است.

جدول (۲) میزان توجه به شیوه آموزشی والدروف در متن کتاب ناوبری نجومی دو

بخش های مورد تحلیل	فراوانی	درصد
اهداف آموزشی	۷۴	٪۱۶
محتوای آموزشی	۸۱	٪۱۷
روش آموزشی	۸۱	٪۱۷
محیط یادگیری	۷۴	٪۱۶
نقش مربی	۸۳	٪۱۸
ارزشیابی	۷۴	٪۱۶
جمع	۴۶۷	٪۱۰۰

نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد که در بررسی اهداف آموزشی متن کتاب ناوبری نجومی دو بر اساس مدل آموزشی والدروف، بیشترین فراوانی ۸۳ و ٪۱۸ درصد مربوط به مؤلفه نقش مربی همچنین کمترین ۷۴ و ٪۱۶ نیز به مؤلفه محتوای آموزشی، محیط یادگیری، و نقش ارزشیابی را به خود اختصاص داده است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج جدول شماره (۱) نشان می‌دهد که در بررسی اهداف آموزشی متن کتاب ناوبری نجومی یک بر اساس مدل آموزشی والدروف، بیشترین فراوانی ۱۲۱ و ۲۳٪ درصد مربوط به مولفه ارزیابی همچنین کمترین ۱۳ و ۶۷٪ نیز به مولفه محتوای آموزشی را به خود اختصاص داده است. به عبارتی می‌توان گفت اگر نظام آموزشی بتواند بر اساس مدل والدروف به خود اختصاص داده است؛ به عبارتی می‌توان گفت اگر نظام آموزشی بتواند بر اساس مدل والدروف که یک مدل برگرفته آموزشی صرف است که به آموزه‌های مختلف بر اساس اهداف آماری، کلی، جزئی و خصوصاً اهداف رفتاری که خود شامل دانستی‌ها و نگرش و مهارت توجه دارد. اگر اهداف از روشنی و وضوح بالایی برخوردار باشد. در واقع مربیان و مدرسان می‌توانند متوجه خصوصیات و نیت و اهداف نظام آموزشی باشد و این امر در روند یادگیری می‌تواند کمک قابل توجهی کند. روش تدریس توسط مدرسان باید از الگوی خاصی و جدید بر اساس شرایط روز صورت گیرد. و همچنین روش یادگیری هم باید با توجه به شرایط کنونی تغییر کرد تا آموزش و انتقال مفاهیم و درک مفاهیم و مقاصد درس بهتر و بیشتر با کیفیت بالا صورت پذیرد به عبارتی می‌توان گفت مکانیسم ارزشیابی یعنی توجه به اینکه چقدر به اهداف از پیش تعیین شده رسیده ایم این امر به دست اندرکاران امر آموزشی کمک می‌کند تا آنها بتوانند موقعیت خود را در امر تعلیم و تربیت بدانند و به طراحان نظام آموزشی خصوصاً طراحان کتب درسی این مورد را گوشزد کرده که در تدوین محتوای آموزشی طوری عمل کنند و طراحی نمایند که محتوا و ساختار درسی قابل اندازه گیری باشد در واقع در اندازه گیری و ارزیابی بازخوردی خواهد بود برای هر چه بهتر شدن محتوای درسی، نتایج جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که در بررسی اهداف آموزشی متن کتاب ناوبری نجومی دو بر اساس مدل آموزشی والدروف، بیشترین فراوانی ۸۳ و ۱۸٪ درصد مربوط به مؤلفه نقش مربی همچنین کمترین ۷۴ و ۱۶٪ نیز به مولفه محتوای آموزشی محیط یادگیری و نقش مربی را به خود اختصاص داده است.

اما در نظام آموزشی یافته این تحقیق با یافته تحقیق فتحی و اجارگاه ۱۳۷۷، موسی پور ۱۳۷۰ در خصوص نیازهای آموزشی و شناسایی ویژگی‌های پرسنل خوب مطابقت دارد. لذا ساختار یک برنامه درسی هر چه قدر با محتوا هماهنگ باشد می‌تواند در روند، آموزش و یادگیری اثر خوب داشته باشند و امکان فهم بیشتر را برای فراگیران به همراه داشته باشد. از آنجایی که محیط یادگیری، یکی از مؤلفه‌هایی است که در فراگیر ایجاد آرامش و موجبات یادگیری بهتر را به همراه خواهد داشت و این امر می‌تواند امر یاددهی و یادگیری را تسهیل کند مهم است، لذا وجود محیط‌های یادگیری همراه با آرامش و امن می‌تواند در غنای علمی فراگیران بیفزاید. با توجه به آنکه این پژوهش در قلمرو برنامه‌ریزی درسی صورت گرفته است پیشنهاد می‌گردد، با توجه به اینکه کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر اساس مدل آموزشی والدروف تدوین نشده است به مولفان کتابهای درسی پیشنهاد می‌گردد به تدوین و فصل بندی درس‌ها بر اساس مدل آموزشی والدروف مبادرت نمایند. زیرا فصل بندی و تدوین آنها موجب انسجام و سازماندهی بیشتر محتوا و تعیین اهداف کلی و رفتاری برای آنها شود. همچنین با توجه به اهمیت هدف، در برنامه درسی و نظر به این که در کتابهای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر به میان هدف کلی و اهداف رفتاری هر درس توجه نشده است به طراحان و برنامه ریزان درسی پیشنهاد می‌شود تا ضمن فصل بندی درس‌ها، در آغاز هر فصل به هدف کلی از تدریس آن و به آنچه که انتظار می‌رود در پایان هر فصل به دانشجویان بدان است یابند اشاره شود. با توجه به اینکه در کتاب‌های کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر مطالب این کتاب صرفاً خواندنی است به برنامه ریزان درسی و مولفان این کتاب توصیه می‌شود تا جهت آشنایی فراگیران با سایر منابع موجود و مناسب با موضوعات درسی شان، در انتهای کتابهای مورد نظر هر پایه تحصیلی تعدادی کتب و جملات معرفی شود. با توجه به عدم کاربست پیش سازمان دهنده و ارزشیابی تشخیصی و پایانی در کتابهای کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو بر به برنامه ریزان درسی پیشنهاد می‌گردد در ابتدا و انتهای هر درس تکالیفی را جهت سنجش دانش پیشین و آموخته های جدید دانشجویان در نظر بگیرند. با توجه به عدم کاربست خلاصه در پایان درس‌های در کتاب ناوبری نجومی

پایه یک و دو بر به برنامه ریزان و مولفان کتاب درسی مذکور پیشنهاد می‌گردد تا میزان ارایه خلاصه ای از هر درس به یک ارزش اجتماعی پرداخته تا برای دانشجویان فرهنگ سازی شود. به متخصصان برنامه درسی و مؤلفان کتاب ناوبری نجومی پایه یک و دو پیشنهاد می‌گردد تا از نظر مدرسان تدریس ناوبری نجومی در تالیف این کتاب درسی استفاده کنند. زیرا مدرسان از دانشجویان و ویژگی های آنها شناخت دقیق تری دارند و می‌توانند. در جهت انطباق کتاب‌های درسی با معیارها و توانایی‌های دانشجویان تاثیرگذار یابند.

منابع

- احمدی، ا. (۱۳۸۲). روانشناسی نوجوانان و جوانان، دانشگاه اصفهان.
 آدمزاده، ف. (۱۳۸۵). اثر جهانی شدن در آموزش و پرورش، تهران، وزارت آموزش و پرورش.
 آقازاده، ا. (۱۳۸۵). مسائل آموزش و پرورش ایران، انتشارات سمت. ۱۴۲-۱۲۰.
 بارون، ل. (۱۳۷۴). تحلیل محتوا، ترجمه: آشتیانی، م، نمین دوزی، سرخابی، م، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
 باطنی، م. (۱۳۸۴). تحلیل محتوای کتاب مطالعات اجتماعی دوره اول متوسطه تهران جنوب.
 تصدیقی، م. (۱۳۶۷). طرحی برای ارزیابی کتاب‌های درسی ادبیات فارسی دوره متوسطه، فصلنامه تعلیم و تربیت، ۴(۱) (۲)، ۹۴-۱۰۶.
 تقی پور، ح. (۱۳۹۰). بحران‌های نظام آموزشی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس.
 حافظ نیا، م. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: انتشارات سمت.
 سجادی، ا. (۱۳۸۶). آموزش والدروف، اولین سمینار تخصصی والدروف در ایران، موسسه پژوهشی کودکان دنیا.
 حبیبی، پ. (۱۳۹۳). الگوی آموزش جهانی، تهران، انتشارات سروش.
 حسن مرادی، ن. (۱۳۸۸). تحلیل محتوای کتب درسی، تهران: انتشارات آریز.
 فتح واجارگاه، ک. (۱۳۹۱). اصول برنامه ریزی درسی، تهران: نشر بال.
 حکیم زاده، ر. (۱۳۸۶). تجزیه و تحلیل محتوای کتاب‌های درسی راهنمایی بر اساس آموزش و پرورش جهانی در برنامه درسی.

- Linkage, I; Bo ston. J. (2007). Knowledge Management Handbook. New York: CRC Press .
 Randy,L.S.,Michelle,J.(2008).Exploring the Effects of Social Skills Training on Social Skill Development on Student Behavior.National Forum of Special Education Journal,19,1,1-8.
 Ridgeway, C. (2006). Utilizing Children's Literature to Enhance positive Social.
 Homana ,G., Carolyn B., & Judith T. P. (2006). Assessing School Citizenship Education Climate. University of Maryland .Circle Working Paper 48.